

RUTH

Kapittel 1

- 1 Het gebeuren in de dage, to-t de richters het volk richten, dat der honger in het land was. Zodoonde ging ne man uut Bethlehem in Juda to weg um as vrömden in de kontreien van Moab te gaon wonnen, hee en ziene vrouwe en ziene beide jonges.
- 2 Den name van dén man was Elimelech (God is Koning), den name van ziene vrouwe was Naomi (Lefelijke), de namen van ziene beide jonges waren Machlon (Zekelijken) en Kiljon (Uut etaerden). Ze waren leu van de Efratieten uut Bethlehem in Juda. Zee kwammen in de kontreien van Moab en blevven daor wonnen.
- 3 Elimelech, den man van Naomi, dén kwam uut de tied. Zee blef achter, zee en eure twee jonges.
- 4 Dee nommen zich Moabitische as vrouwe. Den name van de ene was Orpa (Dwarse), den name van de andere Ruth (Vriendinne). Ze hebt daor umsgevaer tien jaor ewond.
- 5 To kwammen ok dee beiden, Machlon en Kiljon, uut de tied. Dee vrouwe blef achter zonder eure kinder en zonder euren man.
- 6 Zee ging op pad, zee en eure schoondochters, uut de kontreien van Moab waer trugge naor waor-t ze thuus heuren. Zee had namelijk in de kontreien van Moab eheard, dat HEE¹ het zien volk to edacht hadde, eur brood te gevven.
- 7 Zee trok weg uut de plaatse, waor-t ze ewond hadde, zee en eure beide schoondochters met eur. To-t ze onderweg waren, op den weg trugge naor het land van Juda,
- 8 zei Naomi teggen eure beide schoondochters: “Gaot, gaot toch trugge, ieder van ow naor ’t huus van ow mo! Laot HEE owleu good doon, zo as i’jleu de doden en mi’j good edaone hebt!
- 9 Laot HEE gevven, dat i’jleu ne stae vindt, waor-j röste vindt, elk van owleu in het huus van euren man!” Zee gaf eurleu ne smok, maor zee begonnen te raeren en te blaeren.
- 10 Zee zeien teggen eur: “Niks dervan, wi’j gaot met ow met trugge naor ow volk.”
- 11 Naomi zei: “Gaot waerumme, miene daerns! Waorumme zollen i’jleu met mi’j met gaon? Heb ik soms nog jonges in ’t lief, dee-t owwe mansleu worden könt?
- 12 Gaot waerumme, miene daerns, gaot! Want ik bunne te old veur ne man. Ok al zo- k zeggen können: “Der is nog hoppe veur mi’j”, ok al zo-k nog vannacht met ne man naor bedde gaon, en ik zol nog van jonges in ’t bedde kommen,
- 13 zollen i’jleu der dan op wachten willen, tot at dee groot bunt? Zollen i’jleu zo lange zonder ne man können? Niks der van, miene daerns! Want het is veur mi’j nog stoerder as veur owleu, dat ZIENE hand zo slim teggen mi’j an egaone is!”
- 14 Zee begonnen waer te raeren en hard te liepen. To gaf Orpa eur schoonmo ne smok, maor Ruth klampen zich stief an eur vaste.
- 15 Maor zee zei: “Kiek, ow schoonzuster geet waerumme naor huus hen, naor eur volk en naor euren god. Gao waerumme, achter ow schoonzuster an!”
- 16 Ruth zei: “No mo-j mi’j nooit maer an ’t zinne waen, ow in de stekke te laoten, neet met ow met te gaon en waerumme te gaon! Want waor at i’j hengaot, daor wil ik hen gaon, en waor at i’j den nacht ovver blijft, daor wil ik met ow den nacht ovver blieven: ow volk is mien volk en owwen God is mienen God.
- 17 Waor at i’j starft, daor wil ik starven en daor wi-k begraven worden. HEE mag mi’j ‘k wet neet wat doon en dat mag e ok blieven doon: bloos den dood kan ow en mi’j uut

¹ Buber schrif veur den Godsname JHWH, dee’t neet uut-eprokken worden mag, ER. In naovolging van um wordt der hier veur ekozen, veur den name HEE te schrijven

- mekare halen.”
- 18 To-t zee zoog, dat het veur eur vaste ston, met eur met te gaone, praoten zee neet wieter op eur in.
- 19 Zo lepen zee met eur beiden wieter, bes zee in Bethlehem an kwammen. Het gebeuren, to-t zee Bethlehem an in kwammen, dat dit in de stad heel wat te done meek. De leu zeien: “Is dat Naomi neet?”
- 20 Zee zei teggen eur: “Neum mi’j nooit maer Naomi (Lefelijke), neum mi’j Mara (Bittere), want den Machtigen hef mi’j bitter verdreet an edaone.
- 21 Vol bun-k van hier vot egaone, löög hef HEE mi’j naor huus waerumme laoten gaon. Waerumme neum i’jleu mi’j Naomi? HEE hef wat teggen mi’j ehad, den Machtigen hef mi’j min behandeld.”
- 22 Zo kwam Naomi waerumme naor huus en Ruth, de Moabitische, eure schoondochter, met eur, uut de kontreien van Moab. Zee kwammen in Betlehem an bi’j ’t begin van den garstebouw.

Kapittel 2

- 1 Naomi had nog familie van de kante van euren man, ne duftigen kaerl uut het geslacht van Elimelek, zienen name was Boaz.
- 2 Ruth, de Moabitische, zei teggen Naomi: “Laot mi’j toch naor ’t land hengaon, hen aoren laezen, achter ene an, dén ’t good met mi’j veur hef.”
Zee zei: “Gaot maor hen, mien daerne!”
- 3 Zee ging hen en kwam um aoren te laezen op ’t land achter de maeiers. ’t Geval wol, dat zee trechte kwam op ’t land van Boaz, dén uut Elimelek zien geslacht.
- 4 En kiek: daor kwam Boaz vanuut Bethlehem en zei teggen de maeiers: “Laot HEE met owleu waen!” Zee zeien teggen um: “Laot HEE ow zegenen!”
- 5 Boaz vroeg an den jongen knecht, dén as veurman ovver de maeiers an esteld was: “Bi’j wel heurt dizze jonge vrouwe?”
- 6 Den jongen knecht, dén as veurman ovver de maeiers an esteld was, gof um as antwoord: “Zee is ne jonge Moabitische, dee-t met Naomi uut de kontreien van Moab waerumme ekommen is.
- 7 Zee zei: ‘Laot mi’j astebleeft aoren laezen en opgarden bi’j de garven achter de maeiers an!’ Zee kwam en hef hier van den vroggen morgen tot no to estaone. Zee is haoste neet naor huus hen ewest.”
- 8 Boaz zei teggen Ruth: “Luuster es good, miene daerne, gao neet op een ander land hen aoren laezen, gao hier zelfs neet vot, maor blief maor kort bi’j de jonge vrouwleu, dee-t bi’j mi’j deent.
- 9 I’j kiekt maor good, waor-t ze an ’t maeien bunt, en daor gao-j maor achteran. Ik zal de jonges good de wacht anzeggen, dat ze ow met vrae laoten mot. En a-j dorst hebt, dan gao-j maor naor de kruken hen en drink i’j maor, wat de jonge kaerls eput hebt.”
- 10 Zee veel depe veurovver op de knene, baog zich ummenaer, en zei teggen um: “Da-j zo met mi’j te done hebt, waor he-k dat an verdeend? Ik bun jo ne vrömde.”
- 11 Boaz gof eur bescheed en zei teggen eur: “Van alle kanten hebt ze mi’j verteld, wat i’j allemaole edaone hebt veur ow schoonmoder nao den dood van owwen man. Dat i’j ow vader en moder en ow gebaorteland achter elaoten hebt, en egaone bunt naor een volk, da-j veur den tied neet kennen.
- 12 Dat HEE ow ow wark maor betaald zetten mag. Dat ow loon maor helemaol uutbetaald worden mag deur UM, den God van Israël, naor wel i’j hen egaone bunt um onder ziene vlöggels een henkommen te vinnen.”

- 13 Zee zei: “Ik hoppe, da- altied met mi’j te done hebben wilt, want i’j hebt zo met mi’j met eveuld. Wa-k gaerne zol willen heuren, heb i’j teggen owwe dienaressen ezegd, en ik bun jo neet ens de gelieke van owwe dienaressen!”
- 14 Teggen aetenstied zei Boaz teggen eur: “Kom der maor bi’j. Aet maor van ’t brood en stip ow stuk brood in den zoeren wien.” Zee zetten zich bi’j de maeiers dale. Hee langen eur epoft kaoren. Zee at tot at ze genog had en heel zelfs nog wat ovver.
- 15 To kwam ze ovverende um aoren te gaon laezen. En Boaz gaf ziene jonge knechte opdracht en zei: “Ok tussen de garven mag ze aoren laezen en i’jleu mögt eur neet te kort doen.
- 16 Jao, i’jleu mot zelfs aoren uut de garven trekken en dee liggen laoten, dan kan zee ze bi’jnene garden. En i’jleu mögt eur ’t laeven neet zoer maken.”
- 17 Zee laezen op ’t land bes an den aovend. To dorsen zee uut, wat ze bi’jnene egard had: het was umgsgevaer ne halve mudde garste.
- 18 Zee pakken het op en ging naor de stad. Eur schoonmoder zoog, wat ze op elaezen had. En to halen ze veur den dag wat ze ovver ehollen had nao at ze zelf zat egaeten had en gof het eur.
- 19 Eur schoonmoder zei teggen eur: “Waor he-j vandage aoren elaezen, waor he-j e-arbeid? Dat hee, wel ’t zo good met ow veur ehad hef, ezegend mag waen!” En zee vertellen eur schoonmoder bi’j wel ze e-arbeid had. Zee zei: “Den name van den man, waor-k vandage bi’j e-arbeid hebbe, is Boaz.”
- 20 Naomi zei teggen eure schoondochter: “Dat hee deur UM ezegend waen mag, want zien gooddoo onthöldt hee neet an de laevenden en an de doden.” Naomi zei wieter teggen eur: “Dén man is familie van ons, hee is ene van onze lossers.”
- 21 Ruth, de Moabitische, zei: “Hee hef ok nog teggen mi’j ezegd: ‘I’j mot kort bi’j miene jonge knechte blieven, bes ze helemaol met mienen bouw edaone hebt.’”
- 22 Naomi zei teggen Ruth, eure schoondochter: “’t Is good, mien daerne, da-j met ziene daerns hen arbeiden gaot, dan könt ze ow op het land van ne anderen neet wat andoon.”
- 23 Zee blef daorumme kort bi’j de daerns van Boaz um aoren te laezen, bes at ze den garstebouw en den weitebouw an de kante hadden. En ze blef bi’j eur schoonmoder wonnen.

Kapittel 3

- 1 Naomi, eur schoonmoder, zei teggen eur: “Mien daerne, ik wil zeen, da-k ne vaste stae veur ow zeuke, zo da-j ’t good hebt.
- 2 Dén Boaz, bi’j wel ziene daerns a-j ewest bunt, dén is jo nog familie van ons. Dén is vannacht op de dorsvloere an ’t garste wannen.
- 3 Was ow good, doot ow roekegrei op, trek ow de goeie klaere an en gao ummedale naor de dorsvloere hen. Maor wal zo, dat hee niks van ow markt, aer at hee ’t aeten en drinken edaone hef.
- 4 En at hee dan liggen geet, dan mot i’j de stae kennen, waor at hee lig. Dan kom i’j, i’j trekt ow uut op de stae an ziene veute en daor gao-j liggen. Dan zal hee ow wal vertellen, wa-j te done hebt.”
- 5 Zee zei teggen eur: “Alles wa-j mi’j ezegd hebt, za-k doon.”
- 6 Zee ging ummedale naor de dorsvloere hen en dee alles, wat eur schoonmoder eur besteld had.
- 7 Boaz was an ’t aeten en drinken en was good te passe. Hee ging onder an ne zaodhoop liggen. To kwam zee heel stille, trok zich uut op de stae an ziene veute en ging daor liggen.

- 8 Teggen middernacht gebeuren 't, dat den man wakker schrok. Hee baog zich veuraover, en zee, daar lig ne vrouwe op de stae an ziene veute.
- 9 Hee zei: "Wee bun i'j?" Zee zei: "Ik bun Ruth, owwe slavinne. Spreid owwen vlöggel uut ovver owwe slavinne, want ne lossers² bun i'j."
- 10 Hee zei: "Gezegend bun i'j deur UM, mien daerne, want met dizzen goeien daod he-j al owwe aerderen overtroffen: i'j bunt jo neet achter de jonge mansleu an egaone, of ze no arm of rieke waren.
- 11 En no, mien daerne, waes maor neet bange. Alles wat i'j teggen mi'j zeggen zölt, dat za-k veur ow doen. Want al het volk in de paorte wet no jo, da-j ne duftige vrouwe bunt.
- 12 En kiek, het is jo waor, dat ik ne lossers bunne, maor der is ok nog ne lossers, dén owleu naoder is as ikke.
- 13 Blijf hier vannacht slaopen, en morgenvrog zal 't zo waen: at hee ow lost, dan is 't good, maor hef hee der gin zin an, ow te lossen, dan los ikzelf ow. Zo waor at HEE laeft. Blijf tot den morgen liggen!"
- 14 Zee blef op de stae an ziene veute liggen tot den morgen. Zee ston op, aer at ene den anderen zol können kennen. Hee zei namelijk: "Het mot an gin mense bekend worden, dat dee vrouwe naor de dorsvloere ekommen is."
- 15 Hee zei: "Gef mi'j den umslagdoek, dén a-j umme hebt en hol um op. Zee heel um op en hee maeten zes maoten garste af en leggen eur dee op de scholders. Hee ging naor de stad hen.
- 16 Maor zee kwam bi'j eur schoonmoder. Dee zei: "Ho is 't ow vergaone, mien daerne?" En zee vertellen eur alles, wat den man eur edaone had.
- 17 Zee zei: "Dizze zes maoten garste hef den man mi'j egovven, want hee zei: 'I'j mot neet met löge hande bi'j ow schoonmoder ankommen.'"
- 18 Zee zei: "Blijf zitten, mien daerne, tot a-j wet, ho-t de zaak uutpakt. Want dizzen man zal neet rösten, aer at e vandage nog de zaak veur mekare ebracht hef."

Kapittel 4

- 1 Intussentied was Boaz op naor de paorte van de stad egaone en had zich daar dale ezet. En kiek, to kwam dén lossers veurbi'j, waor-t Boaz 't ovver ehad had. Hee zei: "Hei, i'j daar, kom es hier hen en zet ow dale." Hee kwam der hen en zetten zich dale.
- 2 Hee neugen der tien mansleu van de oldsten van de stad bi'j en zei: "Gaot der bi'j zitten." En zee gingen zitten.
- 3 Hee zei teggen den lossers: "Het stuk land, dat van onzen breur Elimelech ewest is, dat wil Naomi, dee-t uut de kontreien van Moab terugge ekommen is, verkopen.
- 4 No had ik bi'j mi'jzelf edacht - en ik zeg het ow no in alle dudelijkheid -: "Koop i'j het, waor-t alle leu, dee-t hier zit, en de oldsten van mien volk, bi'j bunt. Wil i'j lossen, los dan. Maor wi-j neet lossen, zeg het mi'j dan, da-k het wette. Want der is der jo ginne um te lossen buten ow, en dan kom ik an de beurte." Hee zei: "Ikke, ik wil wal lossen."
- 5 Boaz zei: "Op den dag, da-j het land uut de hand van Naomi kriegt, krieg i'j Ruth, de Moabitische, de vrouwe van wat euren man was, derbi'j, um den name van wat euren man was, op het arfdeel in stand te hollen."
- 6 Den lossers zei: "Ik veur mi'j kan neet lossen, want dan zo-k mien eigen arfdeel der onder motten laoten lien. Nem i'j mien recht van lossing van mi'j ovver, want ik kan neet lossen."

2 Lossers zijn is de plicht van de naaste mannelijke bloedverwant om het grondbezit van zijn naaste familielid, dat door verkoop in vreemde handen is geraakt of ook dit familielid zelf, wanneer die zich uit armoede heeft moeten verkopen, vrij (los) te kopen.

- 7 No was het vrogger in Israël bi'j lossen en toesen het gebroek, dat um ne zaak veurgood vaste te leggen ne man ziene sandale uuttrok en dee an den anderen man gof. Zo kreggen in Israël de dinge eur beslag.
- 8 Den lossen zei teggen Boaz: "Koop i'j het maor." En hee trok ziene sandale uut.
- 9 Boaz zei teggen de oldsten en al 't volk: "I'jleu bunt der vandage getuge van, dat ik hiermet alles wat van Elimelech was en alles wat van Chiljon en Machlon was, uut de hand van Naomi ovver enommene hebbe.
- 10 En ok Ruth, de Moabitische, de vrouwe van Machlon, heb ik as vrouwe ekreggen, um den name van wat euren man was op zien arfdeel in stand te hollen, zodat den name van wat euren man was neet uut ereuid wordt uut ziene familie en uut de paorte van ziene stad. Daorvan bunt i'jleu vandage getuge."
- 11 Al 't volk in de paorte en de oldsten zeien: "Wi'j bunt getugen. Dat HEE mag gevven, dat de vrouwe, dee-t in ow huus kump, zal waen as Rachel en Lea, dee-t met eur beiden het huus van Israël op ebouwd hebt! Handel as ne duftigen kaerl in Efrata en maak name in Bethlehem.
- 12 Laot ow huus möggen waen as het huus van Peres, den zönne, dén Tamar Juda an egovven hef, deur 't naogelacht, dat HEE ow deur dizze jonge vrouwe göf!"
- 13 Boaz nom Ruth en ze worden ziene vrouwe en hee ging met eur naor bedde. HEE maken, dat zee in verwachting kwam, en ze kwam in 't bedde van ne jonge.
- 14 De vrouwleu zeien teggen Naomi: "Gezegend is HEE, dén 't ow vandage neet löt faelen an ne lossen. Dat zienen name maor hoge an eschrevven mag staon in Israël!
- 15 Laot hee ow owwe laevenskracht waer trugge brengen en ow in owwen older verzorgen. Want owwe schoondochter, dee-t wies met ow is, dee hef um op de welt ebracht, zee, dee-t baeter veur ow is as zeuven jonges."
- 16 Naomi nom het kind, zetten 't bi'j eur op de slippe en worden ziene verzorgster.
- 17 De naobervrouwleu govven um ne name. Ze zeien: "Naomi is ne jonge gebaorne." Ze govven um den name: Obed. Dén worden den vader van Isaï, den vader van David.
- 18 Dit bunt de leu, dee-t van Peres afstamt: van Peres was dat Chezron,
- 19 van Chezron was dat Ram, van Ram was dat Aminadab,
- 20 van Aminadab was dat Nachson, van Nachson was dat Salma,
- 21 van Salma was dat Boaz, van Boaz was dat Obed,
- 22 van Obed was dat Isaï, van Isaï was dat David.

Bronnen:

- Die Schriftwerke. Verdeutsch von Martin Buber gemeinsam mit Franz Rosenzweig, deel 4, Verlag Lambert Schneider, Heidelberg, 1986
- Bijbel in de nieuwe vertaling, Ned. Bijbelgenootschap, Amsterdam, 1955
- Die Bibel oder die ganze Heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments - Nach der deutschen Übersetzung D. Martin Luthers - Nach dem 1912 vom Deutschen Evangelischen Kirchenausschuß genehmigten Text, Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, z.j.
- Johannes Jessen: Dat Ole un dat Nie Testament in unse Moderspraak, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1984
- Statenvertaling in M. Henry: Verklaring van het Oude Testament, deel 2 - Opnieuw uit het Engelsch vertaald - Vermeerderd met een voorrede van Dr. H. Bavinck, J.H. Kok, Kampen, 1912
- Henk Abma: Ruth - Verklaring van een bijbelgedeelte, Kok, Kampen, 1989, ISBN 90-242-0631-6

- Ellen van Wolde: Ruth en Noömi, twee vreemdgangers - Ten Have, Baarn, 1993, ISBN 90-259-4495-7
- Jozua, Ruth, Esther, Jona, Nahum - Uitgeverij Meinders/ Stichting 't Grunneger Bouk, 1994, ISBN 90-726-7220-8

Vertaling: Henk Lettink

© Copyright vertaling Staring Instituut Doetinchem